

بیان

مجله بیان، سال هشتم، شماره ۱۱، پاییز ۱۳۹۷

سرباز زبان فارسی

معاونده با خانم دکتر کریمی، مدیر مرکز آموزش زبان فارسی به شیوه فارسی زبانان دانشگاه الزهراء (س)

آموزگاران زبان فارسی به شیوه فارسی زبانان در صف نخست گسترش زبان فارسی و در صف پایانی مرزها

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درآمدی بر آزمون سازی زبان

آموزش مجازی به صورت برخط و برون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی زبان فارسی

پایان
مجله علمی - دانشجویی زبان شناسی دانشگاه الزهرا (س)

پایان

مجله بیان سال هشتم،
شماره ۱۱، پاییز ۱۳۹۷

فهرست مطالب

سرمقاله ■ ۲

سرباز زبان فارسی ■ ۳

مصاحبه با دکتر خدیجه کریمی، مدیر مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان
دانشگاه الزهرا (س) ■ ۶

آموزگاران زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در صف نخست گسترش زبان فارسی و در
صف پایانی مزایا ■ ۱۴

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درآمدی بر آزمون‌سازی زبان ■ ۱۸

آموزش مجازی به صورت برخط و برون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی
زبان فارسی ■ ۲۰

مجله علمی - دانشجویی زبان شناسی دانشگاه الزهرا (س)

صاحب امتیاز: انجمن علمی - دانشجویی زبان شناسی

مدیرمسئول: مهناز طالبی دستنایی

سردبیر: فاطمه حسنی جلیلیان

ویراستار: سارا کیانی

هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

فاطمه حسنی جلیلیان، اعظم رستمی، مرضیه‌سادات رضوی، آسیه ریسی، سارا کیانی

لیتوگرافی: طه

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه الزهرا (س)

نشانی: تهران، میدان ونک، خیابان ونک، میدان شیخ بهایی، دانشگاه الزهرا (س)

به محک کمک کنید

<http://www.mahak-charity.org>

سرباز زبان فارسی

آسیه رئیسی

دانشجوی دکتری رشته

زبان و ادبیات فارسی
دانشگاه الزهرا (س)
asieraisi@yahoo.com

آموزش زبان در همه جای دنیا از امور مهم و کلیدی گسترش فرهنگ و قدرت به شمار می رود؛ درحقیقت، به وسیله ترویج زبان می توان از نظر فرهنگی و سیاسی تأثیر عمیقی بر دیگر ملت ها گذاشت و این نکته به افزایش قدرت و نفوذ یک کشور کمک شایانی می کند. در دنیا ۲۴ بنیاد بین المللی وجود دارد که مسئول آموزش و ترویج زبان رایج کشور یا فرهنگ خود هستند؛ همگی این بنیادها، افزون بر ترویج فرهنگ خود از راه آموزش زبان، درآمدزایی نیز می کنند؛ برای نمونه درآمد کمپانی بریتیش کانسیل^۱ (سازمان بین المللی روابط فرهنگی و فرصت های آموزشی بریتانیا که هر روزه در شش قاره و بیش از صد کشور به آموزش و ترویج زبان انگلیسی کمک می کند)، ۱۶ برابر درآمد نفتی ایران است.

در زمینه زبان فارسی نیز بدیهی است که آموزش آن، تألیف کتاب های مرتبط (که قطعا در آن رویکردها و مطالب فرهنگی وجود دارد)، اعزام استادان ایرانی به خارج از کشور و همچنین ورود فارسی آموزان خارجی به داخل کشور، همگی از راه های موثر ترویج فرهنگ ایرانی و تأثیر مثبت بر فارسی آموزان است؛ درحقیقت، هر فارسی آموز را می توان سربازی برون مرزی برای ایران دانست. بی شک شخصی که از ورطه تبلیغات منفی رسانه های دنیا، گرایشی به سمت ایران دارد، حتی اگر ایران وارد نشود، اما به صورت علمی و واقعی با فرهنگ ایرانی آشنا شود، با شناخت واقعی فرهنگ این

1. British Council

فاطمه حسنی جلیلیان

سرمقاله

در باب زبان فارسی

شاید در وادی زبان شناسی آن قدر سرمان به درخت ها و شاخه های زایشی ها، معنای شناختی ها و بافت نقش گرایان گرم شده است که دیگر لذت بردن از شیرینی ها و شیرین کامی های زبان و نغزگویی ها و نغز شنیدن های آن از یادمان رفته است. آن همه درخت و شاخه و حروف معرف مقوله ها بر سر شاخه ها، زیرساخت و روساخت جمله، نقش ارتباطی آن، جایگاه زبان در شناخت و تفکر، تفکیک و تلفیق مقوله ها، ساختارهای زبانی، بافت و ... نگاهمان به زبان را آن قدر ریز و علمی کرده و آن قدر درگیر نظریه های مختلف شده ایم که ظرایف بلاغی (معانی، بیان، بدیع) موجود در کنایه ها، مجازها، تناسب ها، لف و نشرها، واج آرایه ها، تشبیه ها، استعاره ها و بسیاری دیگر از زیبایی های زبانی، معنایی و بیانی را فراموش کرده ایم. چنان که اگر کسی از علم زبان شناسی هیچ بهره نبرده باشد و بخواهد شاخه های سرشار از گل و بلبل ادبیات و زیبایی های آن را به نظاره بنشیند، بسیار بیشتر و خوش تر به چشم جانش می نشیند تا یک زبان شناس! آنجا که بخواهد گره ای از هزاران گره علم زبان شناسی باز کند، گاهی ممکن است تنها چند گره دیگر بر حلقه های دار آویخته شده از شاخه های تحلیلی بر دور گردن تحقیقات خود بیفزاید و کلاف سردرگم مطالعات زبان شناسی را سردرگم تر نماید.

کسی که از شهد شکرشکنی طوطیان پارسی و هندی و لاهوری و تاجیک و ... با عنایت به:

شکرشکن شوند همه طوطیان هند زین قند پارسی که به بنگاله می رود

با خواندن آثار مولانا، بیدل، صائب، حافظ، سعدی، نظامی گنجوی، رودکی، فردوسی و دیگر شیرینی های شکرستان این زبان می چشد، ترجیح می دهد خود را درگیر قید و بند اصول و قواعد نحوی و معنایی و واجی و آوایی و ... نکند و کام شیرین شده از قند پارسی را با زحمات راه زبان شناسی معاوضه ننماید. هر چند با کمال اطمینان باید گفت که استادان، پیشکسوتان، بزرگان، پیشروان و علم اندوزان راه زبان شناسی، شهد و شیرینی شناخت لایه های زبانی و تحلیل های علمی آن را با هیچ لذت دیگری در دنیا قابل مقایسه نمی دانند و باید به این عزیزان غبطه برد که هم شیرینی دنیای علمی خود را دارند و هم از قند ادبی زبان بی بهره نیستند.

هر زبانی زیبایی ها و ویژگی های خود را دارد و ما باید بر آن باشیم تا فرزندان خود را چنان ترغیب نماییم که در کنار بهره بردن از این زیبایی ها بتوانند به ساختارهای زبانی خود نیز توجه کنند، به آن ببالند و به دنیا بشناسانند، بلکه کسانی پیدا شوند که رشته ی زبان شناسی را از هر علمی برتر یابند و در این مسیر گام بگذارند تا شاید سوسورها، جامسکی ها، لانگاگرها، بلومفیلدها و ... در این مرز و بوم متولد شوند.

سرزمین، ذهنیت وی بسیار عوض خواهد شد و تبدیل به فردی علاقه‌مند و مشتاق به زبان فارسی می‌شود؛ به گونه‌ای که می‌توانیم آن شخص را سرباز غیرایرانی ایران بدانیم و مطمئن شویم که او هر جا برود که سخنی از ایران باشد، چه بسا مانند یک هموطن، موضعی دفاعی نسبت به مسائل ایران خواهد داشت.

بیش‌تر کسانی که به یادگیری زبان فارسی روی می‌آورند، گاهی دست‌کم به یک یا دو زبان دیگر مسلط هستند و معمولا فارسی زبان سوم، چهارم بلکه پنجم آنها است؛ پس چون از بین زبان‌های متنوع، پرکاربرد و علمی دنیا، فارسی را برای آموختن انتخاب کرده‌اند، شایسته است که به آنها توجه کرد و برایشان انگیزه مطالعه بیش‌تر به وجود آورد. اکنون با در نظر گرفتن این نکته‌ها، چگونه می‌توانیم از آنها برای گسترش زبان فارسی کمک گیریم؟! اولین پاسخ آن ایجاد انگیزه برای فراگیری زبان فارسی است. در این نوشتار شماری از روش‌هایی که با آنها، می‌توانیم زبان‌آموز را به فراگیری زبان فارسی تشویق کنیم، آورده ایم. ویژگی مشترک همگی آنها، بیان نکات مثبت و شگفت‌انگیزی است که ویژه زبان فارسی است و برای خارجی زبان‌ها بسیار جذاب است؛ از جمله آنها موارد زیر است:

۱. زبان فارسی زبان نخست حدود ۱۱۰ میلیون انسان

بر روی کره زمین است.

۲. در بیش از ۴۴ کشور دنیا و ۲۰۰ دانشگاه و مدرسه‌های دست‌کم ۶ کشور، زبان فارسی تدریس می‌شود.

۳. فارسی، قرن‌ها زبان علمی جهان اسلام بوده است. بسیاری از دانشمندان و اندیشمندان جهان اسلام، از قدیم تاکنون نژاد ایرانی داشته‌اند و به زبان فارسی نیز کتاب‌های ارزشمندی به جای گذاشته‌اند که برخی از آنها تاکنون نیز مرجع علمی علم‌آموزان در سراسر دنیا بوده است.

۴. زبان فارسی در مقایسه با دو زبان باستانی سانسکریت و لاتین تنها زبان باستانی است که تاکنون زنده و باقی مانده است؛ در واقع می‌توان به زبان‌آموزان گفت که با یادگیری این زبان باستانی، می‌توانند حتی متون پیش

از هزار سال پیش را نیز به راحتی بخوانند و تا اندازه بسیار خوبی مفهوم را نیز متوجه شوند.

۵. یکی از جذابیت‌های زبان فارسی ادبیات بسیار غنی آن است. قله‌هایی همچون سعدی، مولانا، حافظ، خیام و... با اندیشه فرازمانی خود، ادب دوستان و حتی مردم عادی را از سرتاسر دنیا به خود جذب کرده‌اند. یکی از دلایلی که باعث شده این ادبیات تا این میزان غنی شود، جمع شدن تمامی هنرهای دیگر در آن است؛ درحقیقت، فرهنگ ایرانی تا پیش از اسلام برخوردار از نقاشی چون «مانی» بود که کتاب ارزشنگ او تا چین نیز رفته بود. «نکیسا»، موسیقی‌دان بزرگی بود که چندین دستگاه موسیقی را کشف کرد. همچنین مجسمه‌سازان و دیگر هنرمندانی که در زمینه خود فعالیت می‌کردند؛ اما پس از اسلام برخی هنرها چون تمثال و موسیقی تا مدت‌های زیادی از عرصه اجتماع حذف شد؛ اما به شکل غیرمستقیم وارد ادبیات شد. موسیقی زیبای شعر فارسی در وزن‌های بسیار متنوع، تصویرسازی‌های بسیار قوی در شعر و نثر، تذهیب و خوشنویسی، همگی از آثار و نمونه‌های ورود هنرهای دیگر به ادبیات و تأثیر بر آن است. در باب اهمیت شعر و ادب پارسی همین نکته بس که پروفیسور و ایران شناس سرشناس، هانری ماسه، درباره ادبیات ایران چنین می‌گوید: «ادبیات فارسی بر چهار ستون اصلی استوار است: فردوسی، سعدی،

حافظ و مولانا. فردوسی، هم‌سنگ هومر یونانی است و برتر از او سعدی، آتاتول فرانس فیلسوف را به یاد ما می‌آورد و داناتر از او، حافظ با گوته آلمانی قابل قیاس است که او خود را شاگرد حافظ و زنده به نسیمی که از جهان او به مشامش رسیده، می‌شمارد. اما مولانا! در جهان هیچ چهره‌ای را نیافتم که بتوانم مولانا را به او تشبیه کنم؛ او یگانه است و یگانه باقی خواهد ماند...»

۶. زبان فارسی دهمین زبان پرکاربرد محتوای وب و از این لحاظ حتی بالاتر از عربی و ترکی است.

۷. یکی دیگر از راه‌های آسان و پربانگیزه دیگر برای ترویج زبان فارسی، شناساندن موسیقی و فیلم‌های جذاب ایرانی است. شاید بسیاری از خوانندگان، از ماجرای آشنایی «امر یوجین»، استاد موسیقی معروف در ترکیه با «همایون شجریان» و شگفت‌زده شدن او از شیوه آوازخوانی و تحریرهای بی‌مانند همایون و سفرش به ایران، چیزهایی شنیده باشند. افزون بر این ماجرا، شمار کسانی که تنها به دلیل عشق به موسیقی یا فیلم‌های ایرانی به دنبال فراگرفتن این زبان رفته‌اند، قابل توجه است.

۸. در آخر، باید گفت که اگر هدف ترویج این زبان است، افزون بر ضرورت دانستن شیوه‌های نوین آموزش زبان، باید همواره به فراگیرندگان زبان فارسی این مساله را تلقین نمود که یادگیری زبان فارسی چندان دشوار نیست؛ مثلا جنسیت (مذکر و مؤنث و یا خنثی) در فارسی مطرح نیست. صرف افعال و زمان‌ها تا حدود زیادی بر اساس قاعده است. برخی واژه‌ها برخلاف برخی از زبان‌ها، با تغییر نقش دستوری دچار هیچ تغییری نمی‌شوند و خط فارسی در استاندارد جهانی نیز از لحاظ شفافیت، مقامی بالاتر از خط انگلیسی و فرانسوی دارد؛ پس، خواندن خط فارسی نیز با کمی تمرین به راحتی امکان‌پذیر است.

مرکز آموزش زبان فارسی دانشگاه الزهرا (س) از بهمن ماه سال ۱۳۹۵، فعالیت خود را آغاز نموده است. این مرکز کلاس‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت حضوری و مجازی دارد. در این مجال، مصاحبه‌ای با مدیر این مرکز داشته‌ایم:

لطفا ابتدا خودتان را معرفی کنید و کمی درباره پیشینه تحصیلی و آموزشی‌تان بفرمایید.

بسم الله الرحمن الرحيم. خدیجه کریمی هستم. کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته آموزش زبان انگلیسی به‌عنوان زبان دوم دارم. در دبیرستان رشته علوم تجربی خواندم. دبیر ادبیات خیلی خوب و باسوادی داشتیم که من را به زبان‌شناسی و ادبیات فارسی بسیار علاقه‌مند کرد. سه روز در هفته بعدازظهرها کتابخانه می‌رفتم و کتاب‌های تفسیر مثنوی می‌خواندم و سوالاتم را در مدرسه از ایشان می‌پرسیدم. بعضی روزها هم ایشان به منزل ما می‌آمدند و با هم مطالعه می‌کردیم. غزل‌های زیادی از دیوان حافظ را حفظ کرده بودم و عاشق پیچ‌وخم‌های دستور زبان فارسی و صنایع ادبی بودم. چون ایشان کارشناسی ارشد زبان‌شناسی هم داشتند، بسیاری از مباحث علمی این رشته را در حد فهم و نیاز ما در کلاس مطرح می‌کردند و من باعلاقه آنها را دنبال می‌کردم. مصمم شده بودم که برای کارشناسی ارشد زبان‌شناسی بخوانم و با این ملاحظه در کنکور کارشناسی، آموزش زبان انگلیسی را انتخاب کردم. پس از پایان یافتن دوره کارشناسی با کسب رتبه اول در دانشگاه الزهرا با توجه به علاقه‌ای که به آموزش زبان پیدا کرده بودم و به دلایل دیگری که الان فرصت پرداختن به آنها نیست، برای مقطع کارشناسی ارشد، آموزش زبان انگلیسی را ادامه دادم و مجدداً در دانشگاه الزهرا پایان‌نامه کارشناسی ارشدم را در خصوص مواد آموزشی اصیل (authentic) در آموزش زبان انگلیسی با نمره عالی دفاع کردم. در سال ۸۶ رتبه اول مقطع دکتری رشته آموزش زبان انگلیسی را کسب کردم و در دانشگاه الزهرا ادامه تحصیل دادم. در سال ۹۳ رساله دکتری‌ام را با موضوع ترویج نظام سلطه الکترونیکی در سایت‌های آموزش زبان انگلیسی با راهنمایی خانم دکتر مرندی و نمره عالی دفاع کردم و از آن تاریخ به عنوان عضو هیات علمی گروه زبان انگلیسی دانشگاه الزهرا (س) مشغول به خدمت هستم.

مصاحبه با دکتر خدیجه کریمی

مدیر مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان دانشگاه الزهرا (س)

تهیه و تنظیم: سارا کیانی،

دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه الزهرا (س) و مدرس آموزش زبان فارسی

سابقه علاقه‌ای که از قبل به زبان‌شناسی داشتم و توفیق حضور در کلاس‌های استادان برجسته این رشته مخصوصاً آقای دکتر دبیرمقدم و آقای دکتر میرعمادی در دوره‌های ارشد و دکترا باعث شد که در کنار درس‌های تخصصی رشته آموزش زبان انگلیسی، مطالعات زبان‌شناسی را نیز، به‌خصوص در حوزه‌های مرتبط با آموزش زبان، ادامه بدهم و در حال حاضر، علاوه بر درس‌های تخصصی رشته آموزش زبان انگلیسی، درس‌های زبان‌شناسی، جامعه‌شناسی زبان و تحلیل گفتمان را تدریس کنم. در خصوص آموزش زبان فارسی نیز به‌خاطر علاقه شخصی خودم و با همکاری یکی از دوستان این کار را حدود پنج سال پیش به صورت مجازی شروع کردیم که همین امر زمینه انتقال این تجربه به دانشگاه و پیشنهاد تاسیس مرکز آزفا گردید.

ایده شکل‌گیری مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان (آزفا) در دانشگاه الزهرا (س) چگونه شکل گرفت؟

همان‌گونه مستحضرد زبان انگلیسی به‌خاطر وجهه

بین‌المللی‌ای که به‌عنوان زبان دوم یا زبان میانجی پیدا کرده، در ارتباطات بین‌المللی زبان اصلی در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... شده و مورد توجه کشورهای مختلف قرار گرفته است. از طرفی، رشته آموزش زبان انگلیسی در سراسر دنیا به‌عنوان یک رشته تخصصی آکادمیک دنبال می‌شود و در سراسر دنیا از یک طرف از مزایای آموزش زبان انگلیسی استفاده می‌شود و از طرف دیگر، پژوهش‌های گسترده‌ای در رابطه با آموزش زبان انگلیسی در حال انجام است. من با خودم فکر کردم که چقدر خوب است اگر بتوانیم از تجربه و علمی که در زبان انگلیسی وجود دارد به نفع آموزش زبان فارسی بهره ببریم و از این راه، به گنجینه و میراث ملی خودمان کمک کنیم. با این ایده پیشنهاد ایجاد مرکز آموزش زبان فارسی را به دانشگاه دادم که با حمایت‌های معاون آموزشی وقت، خانم دکتر حق‌بین، کار را شروع کردیم. به‌تدریج با پیگیری‌هایی که در دانشگاه و همچنین در وزارت علوم و سازمان امور دانشجویان انجام دادیم، توانستیم مجوز تاسیس مرکز

آموزش زبان فارسی را برای دانشگاه الزهرا دریافت کنیم. **به نظر شما چگونه می‌توان از آموزش زبان انگلیسی برای آموزش زبان فارسی بهره گرفت؟ زیرا سابقه تدوین کتاب‌های آموزشی در زبان انگلیسی و حتی زبان‌های دیگر مانند فرانسوی و آلمانی و کیفیت کار پژوهش‌گران آنها در این زمینه غیرقابل‌انکار است و می‌دانیم که در کتاب‌های آموزش زبان فارسی نیز از این کتاب‌ها ایده گرفته می‌شود.**

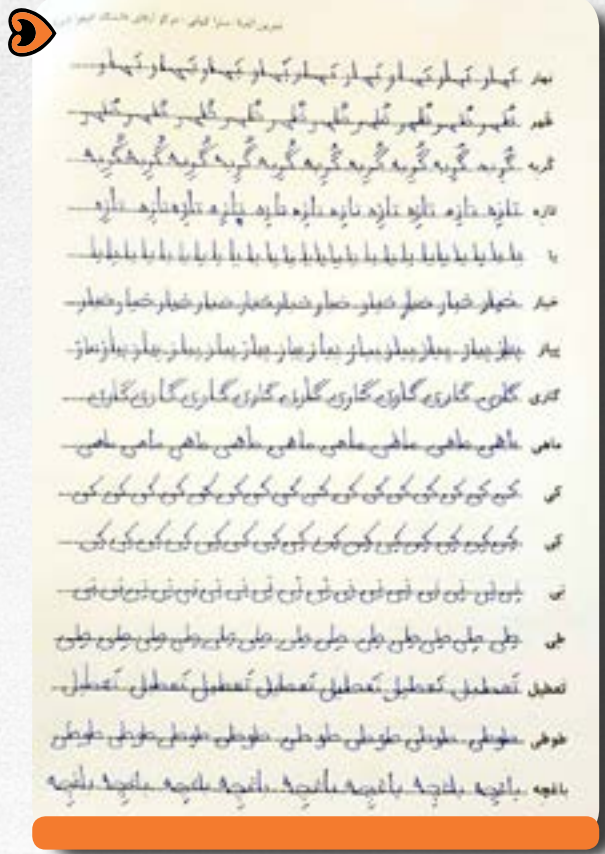
رشته آموزش زبان انگلیسی در جریان تحولاتی که در سال‌های اخیر داشته و تا به این مرحله رسیده، فراز و نشیب‌های زیادی را پشت سر گذاشته و روش‌های مختلفی را تجربه کرده است. این رشته، از یک طرف با آزمایش و خطا و از طرف دیگر، با استفاده از مبانی علمی روش‌های مختلفی را محک زده و با استفاده از منابع آموزشی موجود، درنهایت توانسته به زبانی تبدیل شود که سخنوران آن به عنوان زبان دوم/ خارجی از تعداد سخنوران آن به‌عنوان زبان اول بیشتر هستند. آموزش انگلیسی ابتدا مبتنی بر روش

دستور-ترجمه بود، اما این روش توفیق زیادی حاصل نکرد. تا زمانی که تاکید روی ترجمه، ادبیات و دستور زبان بود، زبان انگلیسی اشاعه چندانی پیدا نکرد. در واقع، طرفداران این روش معتقد بودند باید قسمت‌هایی از زبان را آموزش داد که ارزش آموزش دادن داشته باشد و با ارزش‌ترین قسمت‌های زبان، دستور و ادبیات است. اما از آنجایی که با این روش زبان‌آموزان نمی‌توانستند ارتباط کلامی موثری داشته باشند و نیازهای آنان در عرصه‌های مختلفی که مورد نیازشان بود، برآورده نمی‌شد، به تدریج روش‌های دیگری به‌وجود آمدند که متأثر از دیدگاه‌های مختلف روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و زبان‌شناسی در زمان خودشان بودند. سپس، روش‌های دیگری مانند روش شنیداری-گفتاری به‌وجود آمد تا اینکه تقریباً از ۵۰ سال پیش به این سمت روش‌های تعاملی یا ارتباطی شکل گرفت و رشد بیشتری پیدا کرد و در حقیقت، آموزش انگلیسی خاستگاه خود را در آموزش پیدا کرد. از وقتی که آموزش انگلیسی معطوف به روش‌های آموزشی و علم تدریس (pedagogy) شد، نظریه‌ها و روش‌های عملی آموزش زبان به کمک این رشته آمدند. از آن زمان به بعد، برای آموزش زبان انگلیسی و علاقمندان به یادگیری انگلیسی توفیقات زیادی حاصل شد.

حال در زمینه آموزش زبان فارسی که یک دانش نوپا است و باوجود پیشینه ادبی غنی این زبان، آموزش آن تنها در سال‌های اخیر بیشتر مورد توجه قرار گرفته، تجربه حداقل صدساله زبان انگلیسی، الگویی فراراه ما است. به این معنا که، اشتباه‌های آنها را تکرار نکنیم و از دستاوردهای آنها در زمینه آموزش زبان فارسی استفاده نماییم. در حال حاضر، اتکا زبان انگلیسی به مبانی آموزش در حوزه‌های مختلف از جمله روش‌ها و تئوری‌های آموزش زبان، روش‌های تدریس مهارت‌های زبان، روش‌های تدریس اجزا زبان (language components)، روش‌های ارزیابی زبان، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی یادگیری زبان، روش‌های استفاده از فناوری در آموزش زبان و ... است که به تدریج خود به‌عنوان گرایش‌های کاملاً تخصصی درآمدند و اتفاقاً برای همه زبان‌ها از جمله فارسی هم قابل استفاده هستند.

همچنین، برای زبان انگلیسی در حیطه تهیه و تدوین مواد آموزشی و برنامه‌ریزی آموزشی این قابلیت ایجاد شده است که برای متقاضیان یادگیری انگلیسی با اهداف و نیازهای

مختلف، دوره‌های متفاوتی با مواد آموزشی متناسب با سطح آن‌ها برنامه‌ریزی شوند. این یکی از قسمت‌هایی است که در زبان فارسی بسیار کاربرد دارد. در حال حاضر، ما در یک دوره ۷ تا ۹ ماهه یا حداکثر یک‌ساله، فارسی‌آموزانی را که به مرکز ما مراجعه می‌کنند، باید به جایی برسایم که نه‌تنها زبان فارسی را بفهمند، بلکه خودشان تولیداتی به‌صورت گفتاری و نوشتاری داشته باشند، در حدی که بتوانند در مباحث کلاسی دانشگاه‌های ایران شرکت کنند. ما نیاز به دانشی داریم که ما را قادر به برنامه‌ریزی برای آموزش زبان فارسی نماید به‌نحوی که در یک بازه زمانی کوتاه که در مرکز ما این دوره، ۹ ماهه تعریف شده است، استفاده مؤثری از زبان فارسی داشته باشند. قاعدتاً تسلط ما به اصول برنامه‌ریزی آموزشی که یکی از شاخه‌های تخصصی آموزش زبان انگلیسی است، به برنامه‌ریزی زبان فارسی کمک شایانی خواهد کرد.

نکته دیگری که وجود دارد این است که محدودیت زمانی‌ای که ما برای آموزش زبان فارسی داریم، مجالی برای پرداختن به بسیاری از مباحث تخصصی زبان‌شناسی و ادبیات فارسی مانند صرف و نحو پیدا نمی‌کنیم. درحقیقت، در این بازه زمانی کوتاه باید در حداقل زمان ممکن، حداکثر نیازهای زبانی فارسی‌آموزان را مرتفع کنیم و حداکثر

تاج	تاج	تاج	تاج	تاج
تاج	تاج	تاج	تاج	تاج
تاج	تاج	تاج	تاج	تاج
تاج	تاج	تاج	تاج	تاج
تاج	تاج	تاج	تاج	تاج

قابلیت‌های زبانی را در آنها ایجاد کنیم. در اینجا نقش آموزش یا همان pedagogy در حوزه آموزش زبان فارسی، پررنگ‌تر از سایر رشته‌هایی است که به‌نحوی ممکن است به زبان فارسی مرتبط باشند. البته مطالعات بسیار عمیق، وسیع و دامنه‌داری در حوزه‌های مختلف زبان فارسی مانند آواشناسی، صرف، نحو و ... در زبان‌شناسی یا در حوزه بررسی سبک‌های مختلف نظم یا نثر و بررسی تاریخی زبان فارسی و بررسی آثار ادبا در ادبیات فارسی انجام شده است، اما این مطالب عمیق تخصصی برای فارسی‌آموزان کاربردی نیست؛ به‌خصوص، زبان‌آموزانی که قرار است در رشته‌های مختلف دانشگاهی مانند حقوق، فیزیک، شیمی و ... ادامه تحصیل بدهند. به‌علاوه، در این زمان کوتاه مجالی برای

پرداختن به این حوزه‌ها نیست. در واقع، می‌خواهم بر این نکته تاکید کنم که آرفا باید خاستگاه خود را در آموزش پیدا کند و این اتفاق خوبی است که در حال حاضر، ما رشته آرفا را در مقطع ارشد و دکترا داریم و امیدواریم فارغ‌التحصیلان مقطع دکترا بتوانند این رشته را به‌صورت کاملاً مستقل مانند آموزش زبان انگلیسی اداره کنند و در واقع، تلفیقی از دانشی که در رشته‌های مرتبط با آن مانند ادبیات فارسی، زبان‌شناسی و آموزش انگلیسی وجود دارد، ایجاد کنند، به‌نحوی که همگی ذیل رشته آموزش زبان فارسی قرار بگیرند و این رشته وابستگی و تعلق خاصی به هیچ‌کدام از این رشته‌ها نداشته باشد و درعین حال بتواند از همه الهام و بهره بگیرد و تأثیر بپذیرد. قطعاً اگر مدرس زبان فارسی تسلط به ادبیات فارسی و مبانی زبان‌شناسی هم داشته باشد، برای او مفید است. اما آنچه تجربه آموزش زبان انگلیسی به‌خصوص در دهه‌های اخیر نشان داده این است که وقتی این رشته توانست به رشد و شکوفایی برسد که به‌صورت مستقل به رشته «آموزش» تبدیل شد. به‌نظر می‌رسد آموزش زبان فارسی نیز باید مستقل از رشته‌های دیگر و تحت عنوان «آموزش» ادامه مسیر بدهد.

آموزش زبان به ما این توانایی را می‌دهد که با استفاده از تحلیل نیازهای فارسی‌آموزان برنامه‌ریزی کنیم. در این برنامه‌ها با توجه به اولویت‌ها ممکن است که محتوا موقعیت‌محور، نقش‌محور، موضوع‌محور، تمرین‌محور، مفهوم‌محور و ... باشد. این مباحث، از بحث‌های تخصصی رشته آموزش زبان است.

همچنین در بحث آزمون‌سازی، در حال حاضر، آزمون‌ها ترکیبی یا integrated هستند و روش‌ها و ظرایف خاص خود را دارند. آزمون‌سازی و ارزیابی زبان یکی از تخصص‌های اصلی و بسیار وسیع رشته آموزش زبان است که در سایر رشته‌های مرتبط به آن پرداخته نمی‌شود. اعتبارسنجی آزمون‌ها، تعریف شاخص‌های توانایی در هر یک از مهارت‌ها، زیر مهارت‌ها و اجزاء زبان و ارزیابی صحیح آنها، روش‌های مصاحبه و آزمون شفاهی، نحوه طراحی آزمون‌های کتبی و نظایر آن در تخصص آموزش زبان است.

مباحث مرتبط با تیپ‌های مختلف یادگیرندگان از منظر روان‌شناسی آموزش زبان به ما کمک می‌کند که روحیات فارسی‌آموزان را بشناسیم و متناسب با آن فعالیت‌های

کلاس، تمرین‌ها، تکالیف و انتظاراتمان را از فارسی‌آموزان پیش‌بینی، طراحی و اجرا کنیم و در این راستا، به مدرسان مرکز هم آموزش بدسیم و اطلاع‌رسانی کنیم.

تجربه موفق دیگر در آموزش زبان انگلیسی حاکی از آن است که یکی از عوامل توسعه آموزش زبان انگلیسی در سراسر دنیا، نتیجه دوره‌های تربیت مدرس زبان است که برای افرادی برگزار می‌شود که زبان انگلیسی را در حد متوسط یا بیشتر می‌دانند، بدون آن‌که از مسائل زبان‌شناسی یا ادبیات انگلیسی اطلاعی داشته باشند. میلیون‌ها مدرس زبان انگلیسی تنها با یادگیری روش‌های تدریس و آزمون‌سازی به سرعت وارد دنیای تدریس می‌شوند، بدون آن‌که از پیچیدگی‌های زبان‌شناسی یا ادبیات انگلیسی اطلاع چندانی داشته باشند. ما باید از این گونه تجربه‌های موفق زبان انگلیسی در حوزه آموزش زبان فارسی استفاده نماییم.

همکاران شما در مرکز آژفا و مدرسان مرکز از چه رشته‌هایی هستند؟

همکاران ما در حال حاضر، از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد آژفا، زبان‌شناسی و ادبیات فارسی، و دانشجویان دکترای آژفا و زبان‌شناسی هستند. این

همکاران، در موارد مختلف اجرایی، آموزشی و پژوهشی با مرکز همکاری داشته و دارند.

چه کارهایی تاکنون در مرکز آژفا انجام شده است؟ یک گزارش اجمالی از مجموعه فعالیت‌های انجام‌شده در این مرکز را لطفاً بفرمایید.

در طی این دو سال، با همکاری و همفکری همکاران توانسته‌ایم مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی را انجام دهیم که شاید برخی از آنها هنوز در برخی مراکز وجود ندارد و مرکز ما به‌نوعی در این زمینه‌ها پیشگام بوده است. این فعالیت‌ها در ۴ بخش زیرساختی، آموزشی، پژوهشی و بین‌دانشگاهی/بین‌المللی بوده است که تیتروار به برخی از آنها اشاره می‌نمایم. در بخش زیرساختی:

۱. تاسیس دفتر مرکز آژفا و تجهیز آن
۲. راه‌اندازی سامانه آموزش مجازی زبان فارسی
۳. تهیه مجموعه قابل توجهی از کتاب‌های مرتبط با آموزش زبان فارسی و ایجاد کتابخانه تخصصی مرکز آژفا
۴. تهیه بروشورهای مرکز آژفا به هفت زبان فارسی، انگلیسی، عربی، اردو، فرانسه، ژاپنی و ترکی استانبولی
۵. ارسال فراخوان دعوت به همکاری متخصصین آموزش

فارسی و دریافت حدود ۱۰۰ رزومه و درخواست همکاری و جلب همکاری ۸ نفر تاکنون
در بخش آموزشی:

۱. جذب فارسی‌آموز و برگزاری کلاس آموزش فارسی به صورت حضوری به دو شکل کوتاه‌مدت و بلندمدت
۲. جذب فارسی‌آموز و برگزاری کلاس آموزش فارسی به صورت مجازی به دو صورت کوتاه‌مدت و بلندمدت بنابر نیاز و محدودیت‌های زبان‌آموزان
۳. برگزاری آزمون‌های دوره‌های مجازی این مرکز به صورت کاملاً مجازی و با در نظر گرفتن مقررات و استانداردهای لازم جهت برگزاری آزمون‌های آنلاین
۴. تهیه و تدوین مجموعه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به صورت چهارمهارتی و چندرسانه‌ای در سطوح مقدماتی، میانی و پیشرفته

فعالیت‌های پژوهشی:

۱. راهنمایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی (در حوزه‌های نقد و بررسی منابع آموزشی زبان فارسی، تحلیل گفتمان و محتوای منابع داخلی و خارجی، ابعاد جامعه‌شناسی و سیاسی آموزش زبان فارسی، آزمون‌سازی...

۲. نگارش، ارائه و داوری مقالات مرتبط با آژفا

فعالیت‌های بین‌دانشگاهی/بین‌المللی:

۱. دریافت تقاضای کمک اری دانشگاه دولتی توریدا در اوکراین، دانشکده جهانگردی دانشگاه کربلا، مؤسسه فارسی دانشگاه آکسفورد با دانشگاه الزهرا (س) و پیگیری امور مربوطه
۲. برگزاری جلساتی بانمایندگان دانشگاه‌های استراسبورگ و سیدنی جهت توسعه آموزش زبان فارسی
۳. همکاری با بنیاد سعدی
۴. اطلاع‌رسانی به سفارتخانه‌ها و رایزنی‌های داخل کشور و سازمان گردشگری
۵. انعقاد تفاهم‌نامه بین دانشگاه مجازی المصطفی العالمیه و دانشگاه الزهرا (س)
۶. برگزاری همایش مشترک با همکاری رایزنی ایران در آنکارا، شهر کتاب، دانشگاه آنکارا و انتشارات هجه ترکیه
۷. اطلاع‌رسانی ثبت نام دوره‌های آموزش فارسی مرکز آژفا، دانشگاه الزهرا به سفرا و رایزنان کشورهای

- مختلف از طریق سازمان امور دانشجویان
۸. اطلاع‌رسانی ثبت نام دوره‌های آموزش فارسی مرکز آژفا، دانشگاه الزهرا به دانشگاه‌های خارج از کشور
  ۹. برگزاری کارگاه‌های آموزش مجازی آژفا در مرکز چند رسانه‌ای دانشکده ادبیات
  ۱۰. شرکت در سومین گردهمایی موسسات فعال در حوزه آموزش زبان فارسی در جهان

به نظر شما چه امکانات و شرایطی در مرکز آژفا، دانشگاه الزهرا (س) وجود دارد که آن را از بقیه مراکز آموزش زبان فارسی متمایز می‌کند؟

قابلیت‌هایی که در زمینه آموزش مجازی و همچنین، برگزاری آزمون‌های برخط داریم که در مراکز دیگر به‌خصوص در زمینه برگزاری آزمون وجود ندارد.

علاوه بر آن، مشاهده و بررسی کلاس‌ها و یافتن نقاط ضعف و قوت آنها و تلاش برای از بین بردن نقاط ضعف، بررسی سوالات آزمون‌ها و یکسان‌سازی و استانداردسازی آنها قبل و بعد از اجرا توسط کارشناسان مرکز از سیاست‌های مرکز ما بوده است. توجه به کیفیت تدریس و تلاش برای ارتقا سطح کیفی آموزش آن نیز همواره از اهداف مرکز بوده است.

از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا سازمان امور دانشجویان چه خواسته‌هایی دارید که هنوز محقق نشده است؟

از سازمان امور دانشجویان این انتظار را داریم که فارسی‌آموزان بیشتری را به مرکز آژفا، الزهرا تخصیص دهد. همچنین، لحاظ کردن فارسی‌آموزان مجازی در آمار فارسی‌آموزان مرکز از دیگر خواسته‌های ما از سازمان است.

چه چشم‌اندازی برای آینده مرکز دارید و چه اهدافی را دنبال می‌کنید؟

با توجه به آموزش باکیفیتی که در این مرکز وجود دارد، آینده بسیار خوبی را برای آن می‌بینیم و فکر می‌کنم در درازمدت فارسی‌آموزانی که در مرکز ما آموزش می‌بینند، با دیگر مراکز مقایسه خواهند شد و تفاوت‌های آنها دیده خواهد شد و آنها بهترین رسانه برای ما خواهند بود. و ان‌شاءالله در آینده‌ای نه‌چندان دور، ما فارسی‌آموزان بیشتری را چه به‌صورت حضوری و چه به‌صورت مجازی داشته باشیم. از طرف دیگر، چون یکی از ملاک‌های سازمان

کارشان توسط نیروهای متخصص و کارشناس در سازمان امور دانشجویان ارزیابی می‌شود (که البته این مساله خود مستلزم آن است که این افراد متخصص در سازمان باشند)، و مواد آموزشی آنها و خروجی‌های آنها رصد و ارزیابی می‌شود، کیفیت کار آنها نیز ارتقا پیدا خواهد کرد. من خیلی با استانداردهای سازی و یکپارچه کردن آموزش و آزمون موافق نیستم چون استقلال مراکز را سلب می‌کند. این کاری بود که در آموزش زبان انگلیسی هم اتفاق افتاد، اما حاصلی نداشت چون نیازها و سیاست‌گذاری‌ها کاملا متنوع و متعدد بودند و یکپارچه‌سازی، فضا را برای نوآوری و ایده‌های نو، محدود، و راه‌های رسیدن به روش‌ها و کارکردهای جدید را سد می‌کرد. هم‌اکنون، متاسفانه آموزش زبان فارسی به سمت یکپارچه‌سازی و یکسان‌سازی پیش می‌رود، اما انتظار می‌رود تا چند سال آینده مانند انگلیسی دوباره به مراکز استقلال عمل بیشتری دهند، اما در عوض در راستای سیاست‌هایی که هر مرکزی دارد، کار آنها را مورد ارزیابی قرار دهند و بررسی کنند آیا به چشم‌اندازی که برای خود ترسیم کرده‌اند و برنامه‌های عملیاتی‌ای که برای خود قرار داده‌اند، عمل کرده‌اند یا نه. فضای رقابتی خوبی است، ولی یکپارچه‌سازی مراکز کار خوبی نیست.

در انتها اگر مطلب دیگری هست لطفا بفرمایید.

نه. مطلب دیگری نیست. ممنون از این‌که این مصاحبه را ترتیب دادید.

سپاس از این‌که وقت‌تان را در

اختیار مجله بیان قرار دادید.

(خوانندگان)

محترم مجله

بیان می‌توانند

برای اطلاع از

برنامه‌های مرکز

آزفای دانشگاه

الزهرا (س) به سایت

این مرکز به نشانی

<http://ictp.alzahra.ac.ir>

مراجعه نمایند).

از جمله ضرورت‌های دیگر در آموزش زبان فارسی که امیدوارم در آینده‌های نزدیک به‌صورتی تخصصی در این مرکز به آن پرداخته شود، بحث تهیه و تدوین مواد آموزشی اعم از کتاب، فایل‌های صوتی و تصویری و به‌ویژه تالیف کتاب‌های آموزشی چندرسانه‌ای چهارمهارتی است. در حال حاضر، تعداد اندکی منابع آموزشی چهارمهارتی وجود دارد که مولف یا مولفان آن با استفاده از امکانات موجود به تهیه و تدوین آن پرداخته‌اند، اما این منابع کافی نیست و یا اشکالاتی دارند و یا با اهداف خاصی، مثلا برای آموزش به ایرانیان خارج از کشور، تالیف شده‌اند. همچنین، تهیه مواد آموزشی برای فارسی با اهداف ویژه ضروری است. زیرا در این حوزه منابع آموزشی پراکنده‌ای برای بعضی رشته‌ها وجود دارد که شاید نیاز به تجدیدنظر و اصلاح داشته باشند. هدف دیگر، راه‌اندازی و انتشار مجله آموزش زبان فارسی است که به‌صورت تخصصی به حوزه آموزش زبان فارسی بپردازد و مجالی بیشتر را برای پژوهش در این حوزه فراهم نماید.

در حوزه آموزش زبان انگلیسی، گروه‌هایی با علایق خاص (special interest groups) وجود دارند که خوب است چنین اتفاقی در آموزش فارسی نیز رخ دهد تا حوزه‌ها را در آموزش فارسی هم کاملا تخصصی نماییم. مثلا افرادی که علاقمند به ساخت آزمون هستند، یک گروه تشکیل بدهند؛ و یا افرادی که به تهیه و تدوین مواد آموزشی علاقه دارند، یک گروه را تشکیل بدهند تا به تدریج کار بر روی حوزه‌های مختلف تخصصی‌تر شود. این مساله کاری است که شاید دانشگاه الزهرا بتواند سنگ بنای آن را بگذارد. یا کنفرانس‌هایی که واقعا به نیازهای عملی آموزش زبان فارسی بپردازد، در دانشگاه الزهرا برگزار شود؛ نه مثل کنفرانس‌هایی که به‌صورت پراکنده و با محوریت‌های یکسان و متعدد تشکیل می‌شود و به‌جز صدور گواهی و برخی امتیازات برای افراد اجراکننده آن، ثمره کاربردی دیگری در امر آموزش ندارد.

از آنجایی که تعداد مراکز آموزش زبان فارسی در حال افزایش است، چه کارهایی می‌توان انجام داد که آموزش زبان فارسی نیز در مراکز با کیفیت بهتری انجام شود؟

افزایش تعداد مراکز آموزش زبان فارسی خود باعث رقابتی شدن کار می‌شود و وقتی که مراکز مختلف بدانند که

امور دانشجویان برای ارزیابی و امتیازدهی به مراکز، داشتن گروه مستقل آموزش زبان فارسی است، فکر می‌کنم اگر این موضوع در برنامه دانشگاه قرار بگیرد تا این گروه را ایجاد نماید، هم به‌لحاظ آموزشی و پژوهشی این رشته قوت و قدرت بیشتری خواهد گرفت و هم در مساله امتیازدهی وزارت علوم تاثیر ویژه‌ای خواهد داشت؛ به‌خصوص، در فضای رقابتی بین مراکز آموزش زبان فارسی، این مساله اهمیت دوچندانی خواهد داشت و امتیاز بزرگی را برای مرکز آزفای دانشگاه الزهرا به‌وجود خواهد آورد.

آموزگاران زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در صف نخست گسترش زبان فارسی و در صف پایانی مزایا

سارا کیانی

مدرس آموزش زبان فارسی و دانشجوی دکتری زبان‌شناسی
دانشگاه الزهراء (س) s.kiani@alzahra.ac.ir

آن‌گاه که صحبت از آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان و گسترش زبان فارسی می‌شود، همواره صحبت از زبان‌آموزان و یا محتوا و منابع آموزشی بوده است. اگرچه این مهم بیشتر از طریق تلاش مدرسان و خلاقیت‌های آنها در امر آموزش صورت می‌گیرد، اما آنها تاکنون از مزایا و افزایش تعداد زبان‌آموزان و یا حمایت مراکز آموزشی بهره‌چندانی نبرده‌اند. مسائلی همچون میزان حق‌التدریس، بیمه، امنیت شغلی و امنیت روانی مدرسان آزفا که بیشتر آنها از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد آزفا و تعداد اندکی نیز از دانشجویان دکتری آزفا و زبان‌شناسی از بهترین دانشگاه‌های ایران هستند، بیشتر مواقع مورد غفلت واقع شده و برنامه مدونی نیز برای بهبود شرایط این افراد در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مراکز آموزش زبان فارسی وجود نداشته است. مدرسان آزفا نیز تاکنون با شرایط موجود ساخته‌اند و عمر خود را در راه آموزش زبان فارسی که همچنان در کمبود منابع و امکانات به سر می‌برد، گذاشته‌اند و هیچ‌گاه فقدان امکانات را بهانه نساخته‌اند. آنها در شرایطی که هیچ محتوای مناسبی وجود نداشت، خود به فکر تولید محتوا برای کلاس‌های خود بودند

و بدون چشم‌داشتی تاکنون به تلاش‌های خود ادامه داده‌اند. در گذشته، در برخی از مراکز دانشگاهی این‌گونه عنوان می‌شد که مدرسان آزفا را نمی‌توان جذب هیات علمی نمود، زیرا دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند و در دانشگاه‌های کشور (به‌ویژه دانشگاه‌های دولتی) جذب استادان تنها برای دانشجویان یا فارغ‌التحصیلان دکترا امکان‌پذیر است. بنابراین، از سال ۱۳۷۲ (که مصوبه تشکیل رشته آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به تایید شورای عالی برنامه‌ریزی علوم انسانی وزارت علوم رسید) تا سال ۱۳۹۶ که مقطع دکتری رشته آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به‌وجود آمد، فارغ‌التحصیلان دوره ارشد آزفا با شرایط و مزایای حداقلی فعالیت نمودند و همواره در انتظار ایجاد مقطع دکترا یا جذب در دانشگاه‌ها ماندند

و تنها معدودی از آنها توانستند جذب دانشگاه شوند. درحالی‌که در این مدت ۲۴ سال و پیش از آن‌که مقطع دکترا ایجاد شود، شاید مدیران دانشگاه‌ها و مراکز آزفا می‌توانستند راهکارهایی بیابند که فارغ‌التحصیلان ارشد این رشته به‌عنوان مربی استخدام شوند؛ یا راهکارهایی برای بیمه نمودن آنها می‌اندیشیدند، زیرا پرواضح است که تحت پوشش بیمه قرار گرفتن از حقوق قانونی و ابتدایی افراد شاغل است.

از طرف دیگر، مدرسان آزفا با علاقه و پشتکار در طی سال‌هایی که فقدان منابع و محتوای آموزشی مناسب به‌عنوان سد راهی در برابر آموزش و گسترش زبان فارسی بوده است، همت گماردند و همواره با خلاقیت و تفکر عالمانه خود به تولید محتوای آموزشی پرداختند. آنها با استفاده از امکاناتی که گاهی مراکز در اختیار می‌گذاشتند و گاهی با هزینه شخصی تامین می‌شد، اقدام به تهیه مواد آموزشی نمودند تا کیفیت آموزشی را تا جایی که در توانشان است، ارتقا بخشند. حتی در این زمینه نیز مراکز آزفا و استادان حوزه آموزش زبان، زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی

می‌توانستند با حمایت دانشگاه اقدام به ایجاد گروه‌های تحقیقاتی در زمینه آموزش زبان فارسی نمایند تا هم از سرمایه انسانی و علمی موجود به شایستگی بهره‌برده می‌شد و هم تلاش‌های مدرسان به‌صورتی هدفمند به سمت تولید منابع و محتوای علمی سمت و سوق داده می‌شد. اگرچه، در طی سال‌های اخیر توجه به ایجاد گروه‌های پژوهشی در این حوزه، بیشتر از گذشته است و تهیه منابع آموزشی در برخی از مراکز آزفا آغاز شده است، اما حمایت مادی و معنوی دانشگاه و دانشگاهیان این حوزه همچنان محدود و ناچیز است. در صورتی‌که اگر این جنبش علمی در مراکز آزفا و با حمایت دانشگاه‌ها شکل می‌گرفت، حداقل مدرسانی که به لحاظ امنیت و آینده شغلی خود چشم‌انداز مبهمی داشتند، در زمینه پژوهشی اقناع می‌شدند و تهیه و تدوین مطالب آموزشی را سرمایه معنوی خود تلقی می‌نمودند.

اگر نگاهی علمی و کارشناسانه به حوزه آموزش زبان فارسی وجود داشته باشد، و اگر شرایطی مطلوب برای مدرسان فراهم شود، بیشترین بهره‌نصیب مراکز آزفا خواهد شد، زیرا در آن صورت هر مرکز می‌تواند تدریس و کیفیت آموزشی

امنیت شغلی و امنیت روانی مدرسان آزفا که بیشتر آنها از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد آزفا و تعداد اندکی نیز از دانشجویان دکتری آزفا و زبان‌شناسی از بهترین دانشگاه‌های ایران هستند، بیشتر مواقع مورد غفلت واقع شده است

زبان فارسی

را در کلاس‌ها استانداردسازی کند. به عبارت دیگر، اگر مدرسان از شرایط مطلوب برخوردار شوند، وظیفه و مسئولیت خود را بهتر از پیش به انجام می‌رسانند و دانشگاه نیز به ازاء ایجاد شرایط مطلوب می‌تواند مدرسان را با ارزشیابی علمی و خردمندانه بسنجد و به مدرسان بازخورد فعالیت‌ها و تدریسشان را ارائه کند و با یافتن نقاط ضعف و کمک به از بین بردن آنها (و نه با کنار گذاشتن افراد از سیستم) کیفیت آموزشی را بهبود بخشد. اما تا زمانی که این تفکر وجود داشته

تدریس زبان شاخه‌ای علمی از حوزه زبان است که به فرد آگاهی و توانایی تدریس را به گونه‌ای می‌دهد که با اطلاع از علم تجزیه و تحلیل زبان بتواند مطالب موجود در زبان در هر چهار مهارت شنیدن، صحبت کردن، نوشتن و خواندن را به بیانی شیوا و با شیوه‌های خلاقانه بیاموزد

باشد که هر فردی که فارسی بلد است یا گویشور زبان فارسی است، یا هر فردی که به اصول صرف و نحو زبان فارسی یا ادبیات فارسی واقف است، می‌تواند فارسی درس بدهد، این امر محقق نخواهد شد. زیرا تدریس زبان همه این‌هاست و جز این‌ها. تدریس زبان شاخه‌ای علمی از حوزه زبان است که به فرد آگاهی و توانایی تدریس را به گونه‌ای می‌دهد که با اطلاع از علم تجزیه و تحلیل زبان بتواند مطالب موجود در زبان در هر چهار مهارت شنیدن، صحبت کردن، نوشتن و خواندن را به بیانی شیوا و با شیوه‌های خلاقانه بیاموزد و سپس با ارائه تمرین‌های متنوع و دادن بازخوردهای مناسب به زبان‌آموز و طرح آزمون و سوال‌های مناسب و با سنجش دقیق او را به بهترین شکل بیازماید تا سپس زبان‌آموز بتواند از صحبت‌های افراد در خیابان تا صحبت‌های رسمی در اخبار، روزنامه‌ها و جلسه‌ها را به زبان دوم بفهمد و درباره آن اظهارنظر نماید و به‌عنوان فردی توانمند با گویشوران فارسی در محیطی واقعی ارتباط برقرار کند. و سپس، چنانچه زبان‌آموز تمایل داشت ادبیات آن زبان را نیز فراگیرد و به آن تسلط یابد و از شعر و داستان و صنایع ادبی آن زبان لذت ببرد. پس به این ترتیب، مدرس زبان فارسی باید اندوخته‌ای از علم زبان‌شناسی کاربردی را در اختیار داشته باشد و آن را به کار گیرد و آن را با انواع روش‌های تدریس تلفیق نماید تا بتواند آن مطلب را به زبان‌آموزانی با فرهنگ‌ها و زبان‌های مختلف به ساده‌ترین شکل انتقال دهد. بنابراین، می‌توان گفت که تدریس زبان نه مختص رشته زبان‌شناسی و نه مختص رشته ادبیات فارسی و نه مختص رشته آموزش زبان انگلیسی است؛ بلکه تلفیقی از همه این‌هاست و جز این‌ها. به این ترتیب، چنانچه تمایل داریم آموزش زبان فارسی به جایگاه خود برسد، شایسته است که به رشته آموزش

زبان فارسی و دانشجویان و فارغ‌التحصیلان این حوزه کمک مادی و معنوی نماییم تا با بهره گرفتن از دانش خود به ارائه آموزشی کیفی و علمی بپردازند. افزایش تعداد زبان‌آموزان و ارتقاء رتبه علمی دانشگاه‌ها همراه با افزایش درآمد از مراکز آزفا، اگرچه یکی از اهداف دانشگاه‌ها است، اما نباید فراموش کرد که این مهم از طریق رسیدگی به شرایط مدرسان آزفا با کیفیت بهتری محقق می‌شود. البته ذکر این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که مدیران و عوامل اجرایی مراکز آزفا گاهی تلاش‌هایی برای حل برخی از مشکلات و تامین امنیت شغلی مدرسان آزفا انجام داده‌اند، اما این میزان کافی نیست. در برخی از دانشگاه‌ها مراکز آزفا حتی برای روسا و معاونان آن ناشناخته است و این وظیفه مدیران مراکز را دوچندان می‌سازد تا ضمن معرفی مرکز، گزارشی از تلاش‌های مدرسان آزفا ارائه نمایند. همچنین، ارائه گزارش درخصوص وضعیت مدرسان و میزان فعالیت‌های آنان به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شاید بتواند بخشی از مشکلات را حل کند و در امر استخدام یا بیمه نمودن آنان راهگشا باشد، زیرا گاهی ریشه این مسائل و مشکلات در سیاست‌گذاری‌های وزارت علوم نهفته است و در نتیجه، تلاش‌های مدیران مراکز را بی‌ثمر می‌گذارد.

امیدواریم با تدابیری که روسای دانشگاه‌ها، مدیران مراکز آزفا و مدیران و معاونان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌ویژه در بخش بین‌الملل و سازمان امور دانشجویان می‌اندیشند، آموزگاران آموزش زبان فارسی که اکنون در صف نخست گسترش زبان فارسی و در صف پایانی مزایای این حوزه هستند، به جایگاهی در شأن علم و توانایی خود برسند.

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درآمدی بر آزمون‌سازی زبان

مرضیه سادات رضوی

دانشجوی دکتری آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان
دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس آموزش زبان فارسی
ma.razavi@atu.ac.ir

از کتاب مهارت‌های گفتگو شامل مکالمات روزمره، آموزش واژگان، گفتگوهای موقعیتی، خواندن و درک مطلب و درک شنیداری و همچنین نگارش پوشش داده می‌شود. بخش سوم، کتاب کار است. تمرین‌های این بخش به‌منظور تقویت آنچه فارسی‌آموز در کتاب درس یاد گرفته است، بسیار سودمند است. صرف فعل‌های به کار رفته در درس‌ها در بخش چهارم کتاب گنجانده شده است. بخش آخر نیز تصویرهایی در ارتباط با موضوع‌های دوازده درس بخش دوم ارائه می‌کند.

شایان ذکر است که این طرح برای تدریس در یک دوره آموزشی هفتاد و پنج ساعته تنظیم شده است و هدف نهایی، آن است که زبان‌آموزان در پایان این دوره آموزشی بتوانند با یادگرفتن الفبای زبان فارسی متن‌های ساده را بخوانند و با استفاده از ساختارهای ساده زبان فارسی گفتگو کنند و در موقعیت‌های حقیقی، نیازهای اولیه حضور خود را در جامعه فارسی‌زبانان رفع کنند. بنابراین، با توجه به چهارمهارتی بودن این مجموعه انتظار می‌رود زبان‌آموزان بتوانند درباره موضوعات ساده صحبت کنند، مطالبی بنویسند و توانایی لازم در برقراری ارتباطی موثر با گویشوران فارسی‌زبان را

فارسی دهخدا (۱)

کتاب فارسی دهخدا (۱) مجموعه‌ای چهارمهارتی است که به هدف آموزش زبان فارسی به بزرگسالانی طراحی و تالیف شده است که هیچ‌گونه آشنایی با زبان فارسی ندارند. این مجموعه شامل کتاب درس، کتاب کار و لوح فشرده است. کتاب درس از چهار بخش تشکیل شده است. بخش اول به آموزش الفبای فارسی و صداها می‌پردازد. بخش دوم کتاب به آموزش زبان اختصاص دارد. این بخش در دوازده درس تنظیم شده است و هر درس آن به یکی از موضوعات مورد نیاز زندگی اجتماعی می‌پردازد. بنابراین، در این بخش

کسب کنند. این کتاب حاصل تلاش خانم‌ها اعظم‌السادات نوایی و سیده رویا معصومی از مدرسان باتجربه مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی دهخدا و آقای دکتر بهروز محمودی بختیاری عضو هیئت علمی دانشگاه تهران است که نتیجه سال‌ها تجربه در زمینه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان را در یک مجموعه آموزشی چهار مهارتی و کاربردی در اختیار مدرسان و فعالان حوزه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان قرار داده‌اند. این کتاب که در سال ۱۳۹۶ و توسط انتشارات دانشگاه تهران به چاپ رسیده است، هم‌اکنون در فروشگاه کتاب مرکز آموزش زبان فارسی دهخدا عرضه می‌شود.

درآمدی بر آزمون‌سازی زبان^۱

کتاب درآمدی بر آزمون‌سازی زبان تالیف دن داگلاس^۲، با انگیزه روشن کردن فرایند آزمون‌سازی زبان و چگونگی طراحی آزمون نوشته شده است. این کتاب به استادان رشته زبان و دانشجویان رشته آموزش زبان و زبان‌شناسی کاربردی کمک می‌کند تا بتوانند ماهیت آزمون‌سازی زبان به عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری توانایی زبانی را درک کنند. این کتاب نخستین مرحله در آزمون‌سازی زبان است و بستری را فراهم می‌کند تا بتوان دریافت که اندازه‌گیری مشخصه ناملموسی هم‌چون دانش زبانی، به چه معناست.

1. Understanding Language Testing
2. Dan Douglas

بر این اساس، نویسنده هدف خود را از نگارش کتاب متوجه ساختن استادان و دانشجویان این رشته به اهمیت تجربه شخصی‌شان در آموزش و یادگیری زبان به عنوان یک عامل مهم، هم در تفسیر نتایج آزمون و هم در طراحی آزمون‌هایشان بیان می‌کند.

این کتاب در شش فصل تدوین شده است؛ پس از تبیین اهمیت آزمون در فرایند کلان برنامه‌ریزی آموزشی و ملاحظات اخلاقی تهیه و اجرای آزمون در فصل اول، انواع آزمون‌های زبان و اهداف هر یک از آنها مورد بحث قرار گرفته است. انواع آزمون‌های آزمون و نحوه تحلیل آنها، نحوه سنجش هر یک از توانایی‌های زبانی و ویژگی‌های آزمون‌های معتبر و پایا نیز از دیگر مباحث مورد بحث در کتاب است که با زبانی گویا و نسبتاً ساده بیان شده است. معرفی آزمون‌های رایانه‌ای زبان و ابزارهای آنها و توجه به تکنولوژی نوین آزمون‌سازی زبان را از مزیت‌های دیگر این کتاب می‌توان برشمرد. این کتاب به هدف ارائه یک منبع آموزشی مناسب برای آزمون‌سازی زبان فارسی، توسط دکتر رضامراد صحرایی عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی، هدی سلیمی و فائزه مرصوص ترجمه شده و در سال ۱۳۹۷ توسط انتشارات نشر نویسه پارس به چاپ رسید. کتاب هم‌اکنون قابل دسترس برای علاقمندان به حوزه آزمون‌سازی است.

آموزش مجازی به صورت برخط و برون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی زبان فارسی

اعظم رستمی

دانشجوی دکتری آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس آموزش زبان فارسی

چکیده

گسترش فناوری‌های جدید و تأثیر آن بر ارتباطات و فراگیر شدن استفاده از آن در نظام آموزشی، تحولات بسیاری را به ارمغان آورده است. تغییر شیوه‌های آموزشی از نوع سنتی به مدرن در طی سالیان اخیر سبب باز شدن دریچه‌های جدیدی به فراگیری دانش و مهارت‌های گوناگون در هر نقطه از دنیا شده است. در این راستا آموزش مجازی خود به عنوان ابزاری کارآمد در رساندن آموزش به دورافتاده‌ترین نقاط توانسته است گامی موثر در پیشبرد اهداف بشر در راستای آموزش برابر برای همه بردارد. از این رو در این تحقیق برآنیم تا به ساز و کار بخش کوچکی از آموزش مجازی در امر آموزش زبان فارسی بپردازیم. به این آموزش در دو قالب آموزش برخط^۱ به عنوان چارچوب اصلی و همینطور آموزش برون خط^۲ به عنوان مکمل آموزش برخط پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: آموزش مجازی، آموزش برخط، آموزش برون خط، نرم‌افزار ادوبی کانکت

1. online
2. offline

۱. مقدمه

آموزش غیرحضوری در واقع با آموزش مکاتبه‌ای در اواسط دهه ۱۸۰۰ میلادی آغاز شده است. اما سابقه بهره‌گیری از آموزش غیرحضوری مبتنی بر فناوری، به اوایل دهه ۱۹۰۰ میلادی باز می‌گردد (همشهری آنلاین)^۱. بعد از گذر از دوره آموزش‌های از راه دور که به صورت ارسال آموزش‌ها به درب منزل دانش‌آموزان به صورت هفتگی یا ماهیانه صورت می‌گرفت و همه‌گیر شدن استفاده از اینترنت، آموزش‌های مجازی نیز شروع به کار کردند.

این آموزش‌ها در ابتدا به صورت سایت‌های ساده^۲ ساخته می‌شد و در اختیار کاربران قرار می‌گرفت، ولی به مرور زمان سرورهای وبلاگ‌های شخصی اعم از بلاگفا^۳، پرشین بلاگ^۴ و غیره امکان ساخت فضای رایگان را در اختیار عموم قرار دادند و افراد زیادی با استفاده از این وبلاگ‌ها محتوای آموزشی خود را ساخته و در اختیار دیگران قرار می‌دادند. در همین زمان، آموزش‌هایی با استفاده از نرم‌افزارهای مجموعه آفیس مانند وورد^۵ و پاورپوینت^۶ نیز توسط استادان ساخته می‌شد و در اختیار کاربران بر روی سایت قرار می‌گرفت. به تدریج با بهتر شدن سرعت انتقال اطلاعات، صدا و تصویر نیز به آموزش‌ها افزوده شد و سایت‌های آموزشی با اقلامی اعم از متن و صدا وارد عرصه آموزش مجازی شدند. این آموزش‌ها نسبت به قبل کامل‌تر بودند و به کاربران امکان استفاده از آموزش دیداری را می‌دادند. بعد از این مرحله، قسمت‌های کوتاهی به صورت پویانمایی^۷ یا عکس‌هایی که حالت متحرک داشتند نیز به آموزش‌ها افزوده شد که برای انتقال مباحث آموزشی بسیار مفیدتر از دو سیستم قبلی عمل می‌کردند.

1. <http://www.hamshahrionline.ir/details/76177>
2. html
3. blogfa
4. persianblog
5. Microsoft Word
6. Microsoft PowerPoint
7. animation

در کنار پیشرفت‌های دیداری، بحث تعامل نیز کم‌کم در آموزش‌ها گنجانده شد و به دانش‌آموزان کمک کرد که بتوانند با آموزش‌ها تعامل برقرار کنند، البته تا این زمان میزان این تعامل‌ها در حد جواب دادن به سوالات چند گزینه‌ای بر روی سایت‌ها بود.

بعدها با پیشرفت تکنولوژی دروس کاملاً تعاملی پا به عرصه آموزش مجازی گذاشته و کاملاً بحث آموزش مجازی را دگرگون کردند. این آموزش‌ها در واقع محیط‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری را شبیه‌سازی می‌کنند و کاربر را وادار می‌کنند تا با آموزش تعامل داشته باشند. آینده آموزش‌ها نیز به سمت آموزش‌های سه بعدی و کاملاً شبیه‌سازی‌شده پیش خواهند رفت. در ادامه به مزایا و معایب آموزش مجازی پرداخته می‌شود.

مزایای آموزش مجازی:

۱. امکان دسترسی در هر زمان و هر مکان
۲. پایین بودن هزینه نسبت به دانشگاه‌های واقعی
۳. انعطاف‌پذیری در اصلاح و تغییر محتوای آموزشی
۴. امکان حضور در کلاس‌های برخط
۵. امکان برقراری ارتباط با استاد و دیگر دانشجویان
۶. امکان استفاده از کلاس‌ها به تعداد نامحدود
۷. سرگرم‌کننده بودن فرایند یادگیری

معایب آموزش مجازی:

۱. عدم حضور فیزیکی در کلاس و ارتباط مستقیم
۲. وابستگی زیاد آموزش به تکنولوژی
۳. سرعت پایین ارتباط اینترنتی در برخی اوقات
۴. احتمال عدم دسترسی عموم به سیستم‌های رایانه‌ای و اینترنت

با توجه به معایب آموزش مجازی که برشمرده شد، آموزش برون خط شیوه‌ای بود که رفته‌رفته به‌عنوان مکمل آموزش برخط، خود به‌عنوان یک شیوه آموزشی مطرح گردید.

۲. آموزش برخط

آموزش مجازی برخط یکی از روش‌های آموزش مجازی بوده که در آن مدرس و فراگیر به صورت همزمان وارد محیط کلاس مجازی شده و در یک محیط کاملاً تعاملی با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. در این روش مدرس می‌تواند محیط کلاس را شبیه‌سازی کرده و با فراگیر ارتباط مستقیم و زنده برقرار کند. امکان استفاده از تخته سفید الکترونیکی، اشتراک‌گذاری فایل‌هایی چون پی‌دی‌اف^۱، اسلایدهای پاورپوینت، فیلم، صوت و ... در جهت ارائه‌ی محتوای آموزشی به فراگیران از امکانات این محیط محسوب می‌شود. فراگیران در این محیط می‌توانند با مشاهده مستقیم مدرس و محتوای آموزشی، محیط یک کلاس واقعی را تجربه کنند که از امکانات ویژه دسترسی به انواع محتوا برای نمایش و درک بهتر موضوع برخوردار است. آن‌ها می‌توانند با استفاده از محیط گفتگوی متنی^۲ و صوتی با کلاس در ارتباط بوده و ضمن پرسیدن سوالات خود، نظرها و دیدگاه‌های خود را به اشتراک بگذارند.

در سال‌های اخیر، با توجه به بالارفتن سرعت ارتباط‌های اینترنتی، سیستم‌های ویدئو کنفرانس با سیستم‌های وب کنفرانس^۳ جایگزین شده‌اند. در وب کنفرانس نیازی به استفاده از تجهیزات سخت‌افزاری گران‌قیمت و پهنای باند بالا و یا سایر مواردی همچون IP اختصاصی و محدودیت کاربران نیست. به همین دلیل، وب کنفرانس در اکثر جلسات کاری، سیمینارها، آموزش‌های الکترونیک برخط و ... قابل استفاده است.

از نرم‌افزار ادوبی کانکت^۴ برای مدیریت ویدئو کنفرانس استفاده می‌شود. از این نرم‌افزار برای ارائه مطالب و اطلاعات، کلاس‌های آموزشی برخط، وب کنفرانس و اشتراک‌گذاری صفحه نمایش^۵ استفاده می‌شود و به جرات می‌توان گفت بهترین نرم‌افزار برگزاری وب کنفرانس است. امکان استفاده از این نرم‌افزار در سیستم عامل‌های اندروید^۶ و آی‌اواس^۷ نیز وجود دارد.

برخی ویژگی‌ها و امکانات بی نظیر ادوبی کانکت:

1. PDF
2. chat
3. Web conferencing
4. Adobe Connect
5. Desktop
6. Android
7. IOS

- امکان اتصال با حداقل سرعت از خانه یا دفتر کار به جلسه^۸
- امکان متصل کردن مدعوینی که امکان حضور برخط ندارند از طریق تلفن
- ابزارهای کمکی در وایت‌برد پیشرفته
- نمایش انواع فایل‌ها SWF, PPT, JPG, PDF و ...
- امکان سطح‌بندی و اعمال کنترل بیشتر نسبت به ویدئو کنفرانس
- قفل کردن جلسه و جلوگیری از ورود دیگر کاربران به همایش
- امکان ضبط جلسات و استفاده مجدد بصورت برون خط
- امکان کنترل از راه دور صفحه نمایش کاربران
- امکان دریافت محتوای ضبط‌شده
- امکان به اشتراک‌گذاری فایل تصویری و صوتی
- امکان مشاهده تمام صفحه کاربران

۱.۲. فرق میان برنامه‌های کاربردی^۹ برخط و برون خط

امروزه برنامه‌های کاربردی بسیاری طراحی شده‌اند. برخی از این برنامه‌ها تنها با دسترسی به اینترنت اجرا می‌شوند و برخی دیگر بدون نیاز به اینترنت و در حالت برون خط کار می‌کنند. برنامه‌های کاربردی برخط زمانی که به اینترنت دسترسی داشته باشند به خوبی کار می‌کنند و تمامی داده‌ها با اتصال به اینترنت نمایش داده می‌شود. از مزایای که این برنامه‌های کاربردی دارند، به‌روزرسانی سریع و راحت آن است و از معایب آن می‌توان به طولانی‌تر بودن امکان جستجو در آن نسبت به برنامه‌های برون خط و همچنین وابسته بودن کارایی و سرعت آن به سرعت اینترنت نام برد. برنامه‌های کاربردی برون خط برای افرادی که به اینترنت دسترسی ندارند، بسیار مناسب هستند، اما برای نصب آن، به اینترنت نیاز است تا کاربران بتوانند اطلاعات را در حافظه نهانی^{۱۰} ذخیره کنند و در هر زمان و بدون دسترسی به اینترنت بتوانند از آن استفاده نمایند.

مزیتی که طراحی برنامه‌های کاربردی برون خط دارد، جستجو سریع اطلاعات و سرعت بالای آن، اجرای همیشگی قابلیت‌های برنامه بدون نیاز به اینترنت و سازگاری و کارایی بالای آن است. زمان‌بر بودن ذخیره اولیه اطلاعات را

8. meeting
9. application
10. cache

می‌توان از معایب آن دانست که البته زمان آن نیز بستگی به حجم داده‌های آن دارد. بنابراین تفاوت اصلی میان این دو برنامه برون خط و برخط اجرای قابلیت آنها با دسترسی و بدن دسترسی به اینترنت است.

۳. بررسی موردی آموزش برخط و برون خط یک زبان خارجی

در این مطالعه، دو سایت آموزش زبان روزتا استون^۱ و پیمسلور^۲ مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این سایت‌ها آموزش یک زبان خارجی هم به‌صورت برخط و هم به‌صورت برون خط و با قراردادن بسته‌های آموزشی مربوط به هر زبان انجام می‌شود.

۱.۳. سایت روزتا استون - آموزش برخط زبان فارسی

در صفحه اصلی این سایت پس از انتخاب زبان مورد نظر (در اینجا زبان فارسی)، از میان ماه‌های آموزش تعریف شده در سایت یکی را به فراخور حال خود انتخاب کرده و اقدام به پرداخت اینترنتی هزینه دوره با کارت بانکی می‌کنیم.

1. Rosetta Stone
2. Pimsleur

۲,۳. سایت پیمسلور - آموزش برون خط زبان فارسی

در صفحه زبان‌های این سایت یک فهرست از زبان‌های گوناگون قرار داده شده است که با کلیک بر روی هر کدام از زبان‌ها صفحه مربوط به آن زبان باز می‌شود. با فشردن گزینه مربوط به زبان فارسی وارد آن می‌شویم. در این صفحه بسته‌های آموزشی زبان فارسی در سه سطح با سه قیمت متفاوت عرضه شده است. با انتخاب یکی از سطوح و فشردن دکمه مربوط به خرید بسته وارد صفحه خرید می‌شویم که در این صفحه فرایند خرید اینترنتی انجام می‌شود.

۵. منابع الکترونیک

- www.rosettastone.com
- www.pimsleur.com
- <https://elearningindustry.com>
- <https://www.bestcollegereviews.org>
- <https://www.ed.ac.uk/studying/postgraduate/degree-guide/online-learning/about>
- <https://online-learning.harvard.edu/>
- <https://www.edx.org/>
- <https://www.paradisosolutions.com/blog/offline-learning/>
- <https://stats.stackexchange.com/questions/897/online-vs-offline-learning>
- <https://elearningindustry.com/challenges-of-offline-learning-xapi-analytics-3-advantages>
- <https://azarinweb.com>
- <http://faramaharat.ir>
- www.khanesarmaye.com
- www.pafcoerp.com

۴. نتیجه‌گیری

با بررسی‌های موردی انجام شده به نظر می‌رسد بهترین نوع آموزش مجازی، آموزش تلفیقی برخط و برون خط باشد که در آن دوره‌های برخط اعم از کلاسهای ضبط شده یا مواد آموزشی به کاررفته به صورت بسته‌های آموزشی برون خط تعریف شوند تا افرادی که امکان شرکت در دوره‌های برخط را ندارند، بتوانند از بسته‌های آموزشی برون خط پس از خریداری سطح مورد نظرشان استفاده کنند. اگرچه، دوره‌های برخط هم می‌توانند بدون در نظر گرفتن کاربر، به صورت بسته‌های آموزشی مانند آنچه که در سایت روزتا استون مشاهده شد به صورت ماه‌های آموزشی تعریف شوند که افراد پس از واریز وجه بتوانند به راحتی از محتوای آموزشی این دوره‌های برخط استفاده کنند که این امر سبب سهولت استفاده از دوره‌ها و فراگیر شدن هر چه بیشتر این دوره‌ها در سراسر جهان می‌شود.

